

LLOCS D'INTERÉS

Ajuntament de Sant Jordi Desvalls

EL poble. Nucli Antic

Església de Sant Jordi Desvalls

Del poble de Sant Jordi hem de destacar sobretot el seu nucli antic, presidit per l'església de Sant Jordi i les restes del castell, que ha conservat quasi intacte l'entramat dels carrers medievals i un bon nombre de cases que preserven la fesomia que tenien segles enrera, amb portals adovellats, llindes decorades i inscrites, o finestres d'estil gòtic i renaixentista.

Les cases s'agrupen en el petit turonet on s'alça el poble medieval, delimita per l'antic circuit ovalat de la muralla, que passava pels actuals carrers Colomers i de les eres. Malauradament, la muralla ja fa temps que fou desmuntada i només en queden petits trams de paret atalussada.

EL nucli està presidit per l'església parroquial de Sant Jordi, documentada des del 1136, però que actualment és un edifici del segle XVIII, acabat l'any 1737. És una construcció d'una sola nau,

amb capelles laterals, absis carrat i façana a migdia, amb portalada rectangular, una fornícula abarroçada i un finestral. Està construïda dins del clos de l'antic castell de Sant Jordi i el campanar, de planta quadrada, sembla que n'és una de les torres, a la qual només s'hagué d'afegir la capçalera, amb dos ulls d'arc de mig punt a cada cara, pinacles i coberta piramidal. Al'interior del temple destaquen uns plafons de marbre del segle XVI, decorats amb baix relleus, procedents de la capella del Roser de l'antic Hospital del poble, enderrocat l'any 1924.

El castell de Sant Jordi ocupava la part més alta del turó, on avui hi ha l'església i la plaça de la Constitució. Construït a mitjans del segle XV per Andreu de Biure, que havia comprat els drets jurisdiccionals de Sant Jordi, era de planta quadrangular i les parets exteriors tenien talussos a la part inferior. En desús des del segle XVII i enderrocat el segle XVIII, una de les seves torres fou aprofitada per a construir el campanar de la nova església i sembla que la sagristia ocupa antigues dependències, molt retocades, d'una d'elles ales del castell. Bons trams de la muralla del castell es poden veure en els talussos de la part baixa de les parets exteriors de l'església, sobretot en el carrer Tarongeta, a la plaça Clos Garriga i a la plaça del Dr. Robert. En unes excavacions recents a la plaça de la Constitució foren localitzades restes de la mateixa muralla (on s'obrien dues portes), el recorregut de la qual està remarcat a la plaça amb un paviment diferenciat.

Plaça de la Constitució

Can Martí

Al carrer de Baix trobem can Martí, on es diu que vivia l'antic senyor de Sant Jordi. És un edifici de tres plantes on destaquen dues magnífiques finestres gòtiques decorades, una de les quals mostra inscrita la data de 1551.

Baixant pel mateix carrer, hi ha can Viladevall, antiga residència d'una de les famílies més significades de Sant Jordi. Documentada des del segle XV i amb importants reformes al segle XVI, presenta diverses finestres gòtiques i un portal de mig punt amb grans d'ovelles. La casa també té un pati interior amb galeries, un hort i un molí de vent.

Can Viladevall

Seguint el circuit de l'antiga muralla, al carrer Colomers, hem d'esmentar can Thomàs, residència d'una altra de les grans famílies de Sant Jordi, un casal construït l'any 1565, amb reformes posteriors, on destaca el gran portal adovellat.

Al carrer de la Tarongeta hi ha can Barceló, l'antiga can Viader, documentada l'any 1300 i d'on era originari el prevere Antoni Perich i Viader. Tot i que molt modificat al segle XIX, ens trobem davant d'un gran casal, amb una porta adovellada d'arc rebaixat i una àmplia galeria d'arcs de mig punt a la tercera planta.

LLOCS D'INTERÉS

Ajuntament de Sant Jordi Desvalls

A la plaça del Doctor Robert s'obre can Carreres, una casa amb importants elements arquitectònics del segle XVI, com un gran portal adovellat i diverses finestres d'un estil gòtic-renaixentista molt evolucionat. Hi destaca una gran finestra motllurada i amb balcó, amb una curiosa inscripció a la llinda: MIRIAM I NOM TOQUIS QAN ME FET D'ABRACHOCHS.1609. Es diu que aquesta llinda fa referència al fet que el propietari de la casa, anomenada durant molts anys "can Bricocs", fou qui introduí a Sant Jordi el conreu d'albercocs.

Finalment, no podem oblidar can Batlle, situada al carrer del Portal, just al costat de l'antiga porta de la muralla venint de la banda de Girona. Aquesta casa, situada a la cantonada entre els carrers del Portal i de les Eres, té una porta adovellada i a la façana que dona al carrer de les Eres s'hi aprecia el talús de la desapareguda muralla.

EL poble. Eixample

El creixement del nucli urbà de Sant Jordi a partir del segle XIX va comportar la urbanització dels terrenys immediats al nucli, sobretot per l'oest, on hi havia el camí antic de Girona (carrer de l'Hospital, carrer Francesc Macià), i pel sud, on es va construir la carretera (carrer Dr. Meseguer, carrer Migdia).

Aquest creixement englobà algunes antigues masies, prou importants com can Micaló, on actualment hi ha l'Ajuntament, i can Casademont, al carrer Francesc Macià, un gran mas existent ja l'any 1476, amb elements arquitectònics del segle XVI, com el portal adovellat, i reformes importants dels segles XIX i XX. Al pati hi ha una antiga premsa de vi i part d'un trull d'oli, testimonis de l'antiga dedicació pagesa de la casa.

A tocar de la carretera és ben visible el notable edifici de les Escoles Municipals, projectat per l'arquitecte Emili Blanch i inaugurat l'any 1934. Concebut inicialment sota les formes noucentistes, es retocà el projecte per incloure-hi les influències del nou corrent racionalista, de gran difusió als anys 30. Destaca el cos central, on hi ha l'entrada principal, una sala de sessions i els despatxos administratius que es troba avançat respecte als dos pavellons laterals, i està decorat amb una cornisa esglaonada i un frontó truncat. Els pavellons, on hi ha les aules, tenen tots dos una porxada d'arcs de mig punt sostinguts amb columnes jòniques i un terrat amb balustrada al capdamunt. Davant de les escoles, a l'altra banda de la carretera a l'inici del camí del Veïnat Nou, hi ha una creu de terme de braços floronsats.

Can Micaló, actualment l'Ajuntament

Escoles Municipals

Rutes pel terme

Llevat de la carretera principal, que suporta un trànsit notable, la resta de carreteres i camins de Sant Jordi Desvalls són ideals per fer rutes a peu o en bicicleta, per a tot tipus de persones. Ho fan possible la tranquil·litat, les distàncies reduïdes entre els diferents veïnats, el bon estat dels camins i una orografia essencialment planera o amb pocs desnivells d'importància.

Cal esmentar que existeix un recorregut en BTT de 19,2 km amb sortida i arribada a Sant Jordi Desvalls, anomenat "El Ter Mitjà", que discorre pels municipis de Sant Jordi, Viladasens, Cervià de Ter. Aquest recorregut actualment està encara pendent de classificació per part de la Federació Catalana de Ciclisme.

Així mateix, durant la Fira d'Herbes de Marge, al maig s'organitzen rutes de natura pel municipi, que discorren pels indrets més característics, des de les vores del Ter fins als turons de Diana i Sant Mateu.

Sobrànigues

El veïnat de Sobrànigues està centrat per un petit poblet a tocar del Ter. S'hi arriba per una carretera que arrenca de la carretera Medinyà-Torroella, prop de l'estació i que, passat Sobrànigues, travessa el Ter per un passallís i continua fins a Flaça. Les seves cases s'agombolen dins del cercle format pels carrers del Nord, de Sant Pere i del Ter, i al bell mig s'hi obre l'espai de la Plaça Vella.

Entre els seus edificis destacables, hem d'esmentar en primer lloc la **Torre de cal Rei**, quadrangular i d'orígens medievals, que fou del Capítol de la Catedral de Girona, senyor feudal de Sobrànigues durant molts segles. Actualment, la torre escapçada- sobresurt entremig de les edificacions més baixes del mas que hi ha anat creixent al seu voltant.

La capella de **Sant Pere de Sobrànigues** està situada en un extrem del nucli. Es tracta d'un petit edifici del segle XVIII, d'una nau i absis semicircular, amb una porta de llinda monolítica, una finestra petita i estreta i un campanar d'espadanya de grans dimensions.

Altres cases remarcables de Sobrànigues són **can Casamor**, a la Plaça Vella, amb porta i finestres amb impostes i espitlleres de defensa a la façana, i **can Ribes**, al carrer de l'Oli, una casa de gran antiguitat, amb reformes del segle XVIII, on destaca la decoració de la llinda de la finestra principal, en la qual es pot veure una curiosa figura humana en relleu al costat d'un motiu circular radiat d'interpretació difícil.

Capella de Sant Pere

Diana i Sant Mateu

Ermita de Sant Feliu de Diana

Encara més reduït és el nucli que centra el veïnat de Diana, al nord de Sant Jordi, camí de Viladesens. Sens dubte, l'edifici més destacable és la petita església de Sant Feliu de Diana, de gran antiguitat. Tal com la veiem avui, es tracta d'una construcció del segle XI, amb la nau indiferenciada de l'absis. La porta, oberta a ponent, és d'arc de mig punt i adovellada, i a sobre té una petita finestra rectangular i un campanar d'espadanya d'un ull, construït en una època clarament posterior. Ja hem vist com d'aquesta petita església procedeix un possible cancell d'altar datat al segle X, que revela l'existència d'un edifici encara més antic que al segle XI fou substituït per l'actual.

Pràcticament davant de Sant Feliu de Diana hi ha la casa més notable del veïnat: can Figueres, que també ha estat coneguda com "can Veleta" o "el Convent". L'edifici actual és un mas de notables dimensions originari del segle XVI, tal com demostren les dates de

1561 i 1580 inscrites a les llindes d'algunes finestres. Cal destacar especialment dues d'aquestes finestres. Cal destacar especialment dues d'aquestes finestres: una de gòtica, molt ben decorada i treballada, i una altra, cantonera, decorada amb motius d'estil renaixentista (amb guardapols, motlures i petxines a les impostes).

Si continuem cap al nord, després de travessar el torrent de Sant Mateu, arribarem al veïnat del mateix nom, format per un seguit de masies escampades i centrat per la capella de Sant Mateu, al capdamunt d'un petit turó emboscat. Restaurada fa pocs anys, es troba documentada al segle XIV, però la construcció sembla tenir orígens romànics. És d'una nau rectangular i absis semicircular, i exteriorment està reforçada amb un seguit de contraforts, mentre que la façana principal mostra una porta d'arc de mig punt adovellada i una finestra també d'arc de mig punt. Durant les restauracions s'hi va trobar una lipsanoteca (una caixeta on s'hi solien guardar documents, relíquies i altres objectes relacionats amb el culte de la capella) de fusta.

Capella de Sant Mateu

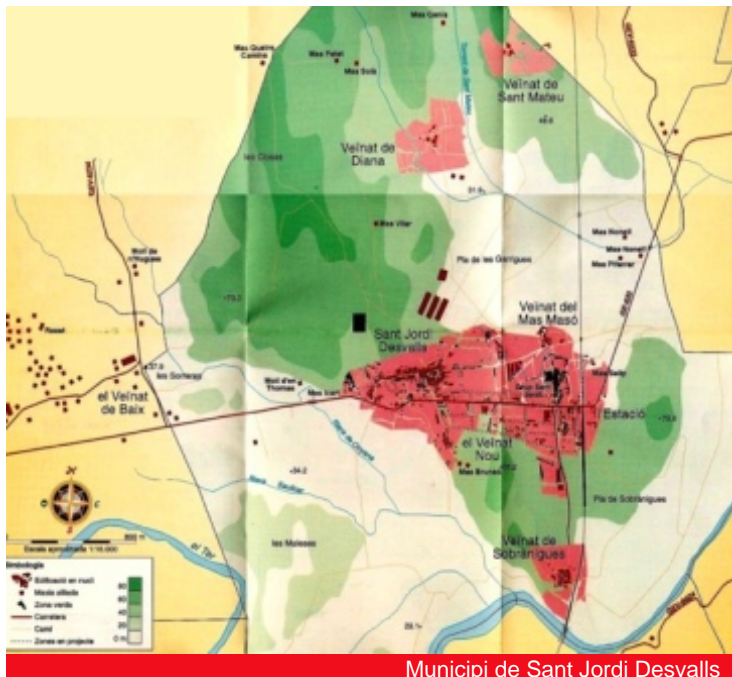

LLOCS D'INTERÉS

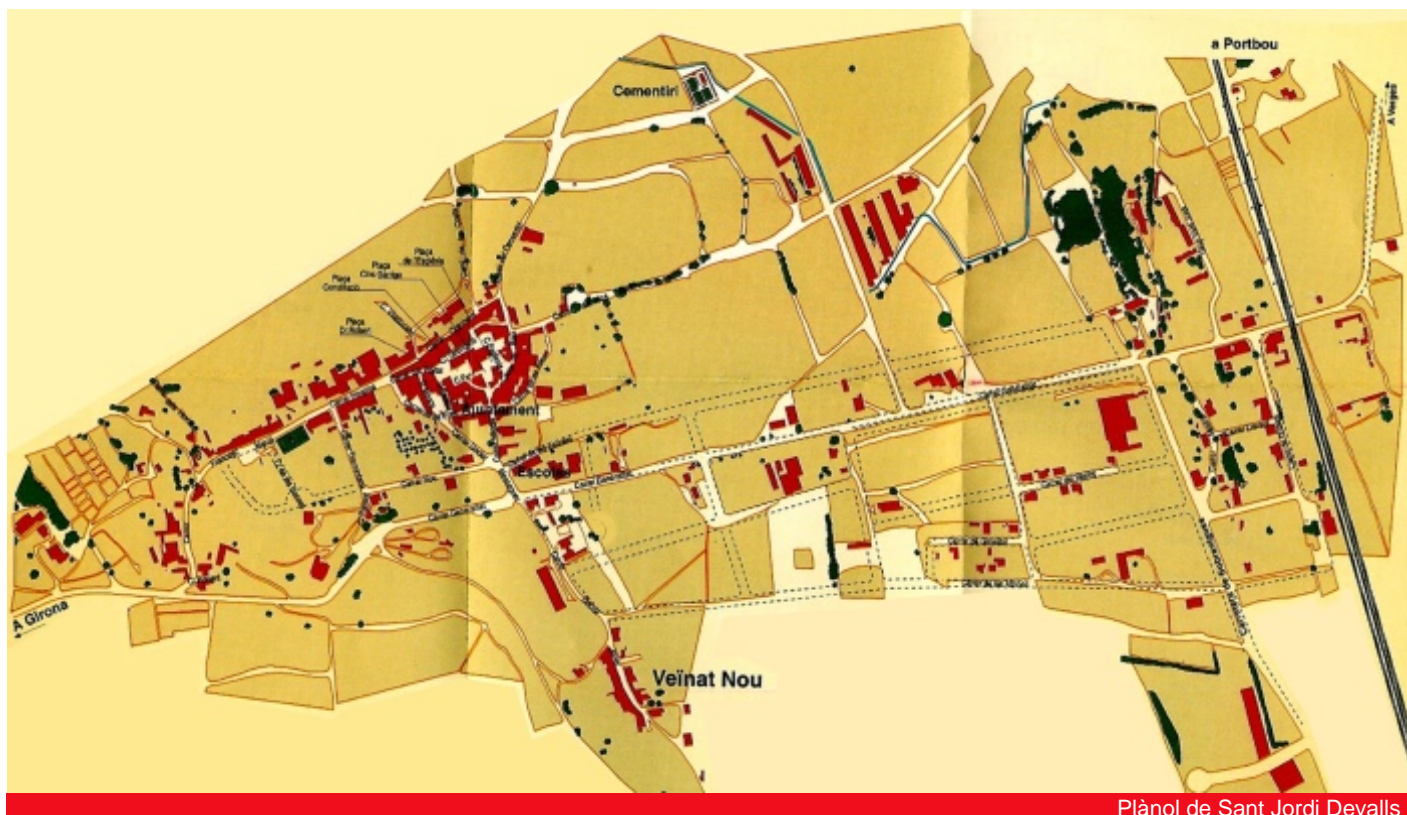
Ajuntament de Sant Jordi Desvalls

Prop de la capella de Sant Mateu hi ha can Daban, la casa més destacable del veïnat. Tot i que té construcció de diverses èpoques, l'edifici principal és del segle XVI, i en donen fe la seva porta adovellada i, sobretot, la finestra gòtica que s'obre a la planta principal.

Esparsos per aquest dos veïnats i pel del Mas Masó hi ha un seguit de masos envoltats de camps o a prop de petits bosquets (mas Patet, mas Solà, mas Genís, mas Vilar, mas Nonell, mas Piferrer...) que mantenen la imatge més tradicionals del municipi, malgrat l'abandó d'algunes explotacions. Finalment, a ponent del poble, entre els boscos espessos que acompanyen la Cinyana, hi ha les restes del Molí d'en Thomàs, que fou el més important de Sant Jordi. Malgrat el seu estat d'abandó i el progressiu enrunament, a banda de l'edifici, també s'hi conserva el rec i la resclosa.

Municipi de Sant Jordi Desvalls

Plànol de Sant Jordi Desvalls